

แบบฟอร์มข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

บทความ/งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ชื่อบทความ การพัฒนาสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่น ของนักเรียน
โรงเรียนสิเกาประชาคงวิทย อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

ชื่อผู้นำเสนอ คุณชญาดา รักรู้

รหัสบทความ IRD-Conference2022_O_25

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของการกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

1. การจัดกิจกรรม การเรียนรู้
2. การพัฒนาสื่อ หรือ การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
การพัฒนาในรูปแบบการเสวนา
3. สื่อเสนอแนะ: สื่อเสนอจากสื่อมวลชน
4. การประชุมเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. จัดกิจกรรมเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. รายการวิทยุชุมชนหรือสื่ออื่น ๆ ให้ครอบคลุม
7. สื่อเสนอแนะ: ให้เสนอจากสื่อมวลชน

การพัฒนาแบบสื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่น ของนักเรียนโรงเรียนสิเกาประชาผดุงวิทย์ อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

ชญาดา รักรู้

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา

email: Teeruk1983@hotmail.com

บทคัดย่อ

สังคมและสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ มนุษย์มุ่งหวังอยากได้สังคมที่สงบสุขและมีคุณภาพ ดังนั้นการพัฒนาด้านจิตใจและการส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้กับเด็กในชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสังคม เพราะการมีจิตสำนึกที่ดีจะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กและสังคม

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการรับชมสื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา 3) ศึกษาจิตสำนึกรักท้องถิ่นในระดับการรับรู้ ของผู้ชมสื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

ศึกษา

โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนโรงเรียนสิเกาประชาผดุงวิทย์ อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง จำนวน 30 คน แบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) สื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา 2) แบบประเมินคุณภาพสื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา 3) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้สื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา 4) แบบสอบถามวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) สื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.00/80.66 ซึ่งใกล้เคียงกับเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) นักเรียนที่รับชมสื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา มีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนรับชมการแสดงลิเกป่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นักเรียนที่รับชมสื่อบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา แสดงพฤติกรรมที่สื่อถึงการมีจิตสำนึกรักท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, $S.D = 0.62$)

Development of Likay Pa Folk Media on “Our Local Story” to Promote Local Appreciation Awareness of Students from SikaoPrachaphadungwit School, Sikao District, Trang Province

Chayada Rakru

Faculty of Education Thaksin University Songkhla Campus
email:Teeruk1983@hotmail.com

Abstract

Society and environment affect human existence. Humans aspire to a peaceful and quality society. Psychological development and promotion of local love consciousness among children in the community. Therefore, it is important to develop society because having Good conscience will reduce the problems that arise in children and society.

The objectives of this research were to 1) develop local Likay - Pa folk media on *Our Local Story* to have performed according to the criteria of 80/80, 2) compare learning outcome after viewing the Likay-Pa folk media on *Our Local Story*, and 3) study local awareness of local affection at the perceived level of local media audience on *Our Local Story*.

The sample group was 30 Sikao Prachaphadungwit School, Sikao District, Province, selected by simple random sampling. The research instruments were 1) local Likay-Pa folk media on *Our Local Story*, 2) a media quality assessment form, 3) a learning achievement test on local Likay-Pa folk media on *Our Local Story*, and 4) a questionnaire on local appreciation awareness on *Our Local Story*. The statistics used for data analysis were: Mean, Standard Deviation, and t-test.

The findings of the study revealed that: 1). the effectiveness level of local Likay-Pa folk media on *Our Local Story* was at 79.00/80.66, which was close to the 80/80 threshold set. 2). the students' post-score was higher than pre-scores after learning through the media, with statistical significance at the 0.05 level. 3). the students had higher awareness of local appreciation at a high level ($\bar{X}$ = 3.56, S.D = 0.62)

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ จำเป็นต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญหลายด้าน หนึ่งในนั้นคือการพัฒนาด้านจิตใจ นั่นคือการปลูกจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้เยาวชนในชุมชน โดยการทำให้เยาวชนได้รับรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและรูปแบบวิถีชีวิตของคนในชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจ และช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรที่มีคุณค่าในท้องถิ่นต่อไป

“พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ งามท้องทะเล แสนเหงะแก่ง แหล่งหอยตะเภา ภูเขาล้านปี” คือ คำขวัญของอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ที่บอกถึงมรดกทางธรรมชาติที่ล้ำค่าของท้องถิ่น จากคำขวัญดังกล่าวพอจะบอกเล่าเรื่องราวได้ว่า อำเภอสิเกา เป็นอำเภอหนึ่งที่มีมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของผู้คนมาอย่างยาวนาน ด้วยสภาพภูมิประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเลอันดามันและเกาะแก่งน้อยใหญ่ จึงเป็นที่มาของการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ที่อยู่กันอย่างพึ่งพาอาศัยเกิดเป็นวัฒนธรรมของชุมชน และเป็นเสน่ห์ที่น่าประทับใจต่อผู้มาเยือน “สิเกา ถิ่นก่อเกิด การแสดงลิเกป่า สือพื้นบ้านที่มีชีวิตและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษรุ่นเก่า ลิเกป่าไม่ได้เป็นแค่การแสดงเพื่อความบันเทิงเท่านั้น ลิเกปายังคงเป็นสื่อรากฐานของการสื่อสารของผู้คนในชุมชนอำเภอสิเกา เพราะเป็นสื่อพื้นบ้านที่แสดงถึงจิตวิญญาณความเป็นไทยและสะท้อนวิถีชีวิตเกี่ยวกับสุนทรียภาพ รสนิยม และความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี จากการสำรวจในจังหวัดตรัง พบว่าปัจจุบันมีเพียงคณะเดียวเท่านั้น คือ ลิเกป่า คณะ “กิจจาเกสร สุนทรศิลป์” ที่ยังทำการแสดงจากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการแสดงลิเกป่ามาพัฒนารูปแบบบทละคร เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้นักเรียนโรงเรียนสิเกาประชาคมดุรงวิทยุได้รับชม โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบบทละครจากเดิมที่เป็นนวนิยาย ให้เป็นการดำเนินเรื่องที่มีข้อมูลจริงเกี่ยวกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติ ในชุมชนอำเภอสิเกา โดยมีจุดประสงค์ให้นักเรียนได้รับทราบเรื่องราววิถีชีวิต ในอดีตของบรรพบุรุษผ่านการแสดงลิเกป่าจากศิลปินพื้นบ้าน และเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมของผู้คนในอำเภอสิเกาต่อไป

จิตสำนึกเป็นความรู้สึกนึกคิดภายในบุคคลและเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้จิตสำนึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วยากนักที่จะหยุดหรือหมดหายไป คนที่มีจิตสำนึกที่ดีจะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกนั้น และใช้จิตสำนึกของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่าง ๆ ตามมา เช่น บุคคลที่มีจิตสำนึกด้านระเบียบ วินัย จะไม่ซบถผิดกฎจราจร บุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะจะไม่ขีด เขียน ในสถานที่สาธารณะ (สมพงษ์ สิงหะพล. 2542)

จากแนวทางในการส่งเสริมให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงได้ทำการประยุกต์ใช้แนวคิด การจัดจำแนกความรู้ของ Krathiwohl et al. (1956) มาเป็นเกณฑ์ในการวัดระดับจิตสำนึก ในระดับการรับรู้ โดยใช้สื่อการเรียนรู้เป็นการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอ็ดการ์เดล (Edgar Dale) “กรวยประสบการณ์” (Cone of Experiences) ในลำดับที่ 3 (ประสบการณ์นาฏกรรมหรือการแสดง เป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือการแสดงละคร เนื่องจากข้อจำกัดด้วยยุคสมัยเวลา และสถานที่ เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวที่เป็นนามธรรม เป็นต้น) โดยเป็นกลุ่มของสื่อที่ต้องมีการกระทำร่วม ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับที่ดีขึ้น

ตามแนวคิดของ เอ็ดการ์เดล (Edgar Dale) “กรวยประสบการณ์” (Cone of Experiences) โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

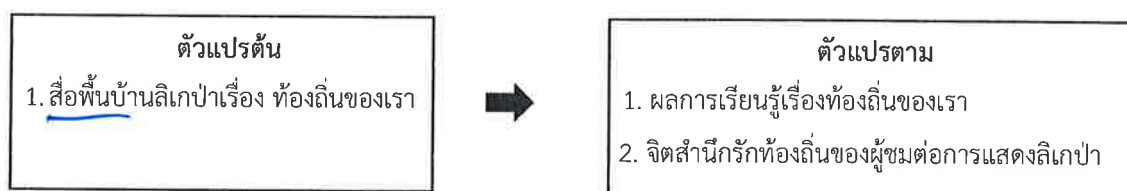
- 1) ประสบการณ์ตรง โดยการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากของจริง เช่น การจับต้อง และการเห็น เป็นต้น
- 2) ประสบการณ์รอง เป็นการเรียนโดยให้ผู้เรียน เรียนจากสิ่งที่ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด ซึ่งอาจเป็นการจำลองก็ได้
- 3) ประสบการณ์นาฏกรรมหรือการแสดง เป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือการแสดงละคร เนื่องจากข้อจำกัดด้วยยุคสมัยเวลา และสถานที่ เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวที่เป็นนามธรรม เป็นต้น
- 4) การสาธิต เป็นการแสดงหรือการทำเพื่อประกอบคำอธิบายเพื่อให้เห็นลำดับขั้นตอนของการกระทำนั้น
- 5) การศึกษานอกสถานที่ เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ภายนอกสถานที่เรียน อาจเป็นการเยี่ยมชมสถานที่ การสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เป็นต้น
- 6) นิทรรศการ เป็นการจัดแสดงสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้สาระประโยชน์แก่ผู้ชม โดยการนำประสบการณ์หลายอย่างผสมผสานกันมากที่สุด
- 7) โทรทัศน์ โดยใช้ทั้งโทรทัศน์การศึกษาและโทรทัศน์การสอนเพื่อให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนหรือผู้ชมที่อยู่ในห้องเรียนหรืออยู่

ทางบ้าน 8) ภาพยนตร์ เป็นภาพที่บันทึกเรื่องราวลงบนฟิล์มเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งภาพและเสียงโดยใช้ประสาทตาและหู 9) การบันทึกเสียง วิทยู ภาพนิ่ง อาจเป็นทั้งในรูปของแผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง วิทยู รูปภาพ สไลด์ ข้อมูลที่อยู่ในขั้นนี้จะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนที่ถึงแม้จะอ่านหนังสือไม่ออกแต่ก็จะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ 10) ทศนสัญลักษณ์ เช่น แผนภูมิ หรือเครื่องหมายต่าง ๆ ที่เป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งของต่าง ๆ 11) วจนสัญลักษณ์ ได้แก่ตัวหนังสือในภาษาเขียน และเสียงพูดของคนในภาษาพูด

สมมติฐานของการวิจัย

1. สื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา มีประสิทธิภาพ 80,80
2. นักเรียนที่ได้รับชมสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง และมีผลการเรียนรู้หลังชมสูงกว่าก่อนชม
3. นักเรียนที่ได้รับชมสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา จะแสดงพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ในระดับการรับรู้ อยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา หมายถึง ชุดการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา เป็นลักษณะละครเวทีจากคณะก๊ากเกสร สุนทรศิลป์ ผ่านตัวละครที่เป็นสื่อบุคคล ถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นลักษณะการร้องรำประกอบบทบาทสมมติ มีการแต่งกายแบบชาวไทยมุสลิมในท้องถิ่นจังหวัดตรัง ตัวละครหลัก ๆ คือ แยกแดง ยาหยี และเสนา มีกลองรำมะนา หรือ โทน ฉิ่ง กรับ และปี่ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ใช้ภาษาถิ่นจังหวัดตรัง เป็นภาษาหลักในการดำเนินเรื่อง นำเสนอเนื้อหาใน 3 ด้าน คือ 1) ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอสีเกา 2) การประกอบอาชีพ 3) สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว ในรูปแบบการร้องบทกลอนสลับบทสนทนา

2. ประสิทธิภาพของสื่อ หมายถึง คุณภาพของสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาจากผลการทดสอบด้วยสื่อไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ 80/80 ตามรูปแบบการทดสอบประสิทธิภาพสื่อ (E_1, E_2) โดย 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ได้จากการตอบคำถามจากแบบฝึกหัดระหว่างรับชมสื่อ และถูกต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ส่วน 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา สามารถทำแบบทดสอบหลังการรับชมสื่อได้ถูกต้องไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80

3. ผลการเรียนรู้ หมายถึง ผลคะแนนที่นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนชม และหลังชมการแสดงลิเกป่า ใน 3 เรื่อง คือ ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอสีเกา การประกอบอาชีพ และสถานที่สำคัญแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเกิดจากกระบวนการรับชมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่สามารถวัดได้โดยการทำแบบทดสอบผลการเรียนรู้ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ถ้าผู้รับชมทำแบบทดสอบแล้วได้คะแนนสูง แสดงว่าผู้รับชมมีการเรียนรู้สูง

4. จิตสำนึกรักท้องถิ่น หมายถึง ความรู้สึกภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ให้ความสำคัญของผู้ชม ที่มีต่อการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ในระดับการรับรู้ ซึ่งเป็นความรู้สึกลงในทางบวก ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักและต่อยอดที่จะรักษาทรัพยากรท้องถิ่นต่อไป วัดได้โดยแบบสอบถามวัดจิตสำนึก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสิเกาประชาผดุงวิทยอำเภอสึกา จังหวัดตรัง ที่ได้รับชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา จำนวน 30 คน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา อำเภอสึกา จังหวัดตรัง ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังกับก่อนการชมสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา อำเภอสึกา จังหวัดตรัง
3. เพื่อศึกษาจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้กับผู้ที่ได้ชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอสึกา จังหวัดตรัง จำนวน 132 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้
 - 1.2.1 กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเราเลือกแบบเจาะจง จำนวน 42 คน จากนักเรียนโรงเรียนบ้านหาดปากเมง อำเภอสึกา จังหวัดตรัง
 - 1.2.2 กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาผลการเรียนรู้และวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นจากการรับชมสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา โดยเลือกแบบสุ่มอย่างง่ายจำนวน 30 คน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากนักเรียนโรงเรียนสิเกาประชาผดุงวิทย อำเภอสึกา จังหวัดตรัง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 สื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา
 - 2.2 แบบประเมินคุณภาพสื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา
 - 2.3 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้สื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา
 - 2.4 แบบสอบถามวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่มีต่อการรับชมสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการวางแผนและออกแบบการพัฒนาตามรูปแบบ ADDIE Model โดยมีการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา คือ 1) ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลจากอาจารย์ ครู และคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน เพื่อกำหนดเนื้อหาของการแสดง โดยมีจุดประสงค์หลักตรงกันคือการมีชุดการแสดงลิเกป่าที่เป็นเรื่องราวของชุมชนไว้สำหรับศึกษา เพื่อความบันเทิงและเป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนต่อไป 2) ขั้นออกแบบ (Design) ลิเกป่ามีลักษณะเฉพาะของนักแสดงคือ เป็นผู้สูงอายุในชุมชน ดังนั้นการออกแบบบทละครและการแสดงย่อมต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของนักแสดงเป็นสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 เรื่อง คือ ประวัติศาสตร์ของชุมชนอำเภอสึกา การประกอบอาชีพ และสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในชุมชน นำข้อมูลทั้ง 3 เรื่อง พุดคุยทำความเข้าใจกับนักแสดง โดยมีการดำเนินเรื่องที่มีลักษณะการนำเที่ยวในชุมชน ผ่านสถานที่สำคัญในชุมชนพร้อมทั้งสอดแทรกวัฒนธรรมการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในอดีตจนถึงปัจจุบันของคนชุมชน 3) ขั้นพัฒนา (Development) นำเนื้อหาที่ใช้ในบทละคร อธิบายและซ้อมการแสดงในขอบเขตที่สำคัญ โดยตัวนักแสดงหลักจะทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินเรื่อง

มีทั้งบทพูด และบทร้อง ซึ่งเป็นภาษามลายูถิ่น ตามรูปแบบการแสดงลิเกป่าแบบดั้งเดิม เพื่อให้ผู้ชมสามารถทราบข้อมูลการดำเนินเรื่องในลักษณะแบบเดิม แต่สอดแทรกข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและประวัติศาสตร์ชุมชนได้อย่างถูกต้อง โดยควบคุมเวลาในการแสดงให้เหมาะสมต่อยุคสมัยเพื่อความสนใจของผู้ชม 4) ขั้นนำไปใช้ (Implementation) ผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา โดยการประยุกต์เข้ากับขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อทั้ง 3 ครั้ง ก่อนนำไปใช้ทดลองจริง 5) ขั้นตอนการวัดผลและการประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือ การทดสอบระหว่างชมการแสดง และหลังจากการชมการแสดง เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนของผู้ชม เพื่อพัฒนาคุณภาพสื่อให้มีคุณภาพต่อไป

1. การดำเนินการหาประสิทธิภาพของสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา เพื่อให้ได้ตามเกณฑ์ 80,80 มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 การทดลองหาประสิทธิภาพครั้งที่ 1 (แบบรายบุคคล)

1.1.1 นำสื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา ให้นักเรียนในการทดลอง จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอสิเกา

1.1.2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนและหลังชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

1.1.3 ผู้วิจัยนำผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบ มาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80,80

1.1.4 ปรับปรุงแก้ไขจากผลการประเมินประสิทธิภาพในการทดลองครั้งที่ 1 เพื่อนำไปทดลองในครั้งต่อไป

1.2 การทดลองหาประสิทธิภาพครั้งที่ 2 (แบบกลุ่มเล็ก)

1.2.1 นำสื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา ที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากการทดลองครั้งที่ 1 เรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 9 คน

1.2.2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนและหลังชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

1.2.3 ผู้วิจัยนำผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบมาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80,80

1.2.4 ปรับปรุงแก้ไขจากผลการประเมินประสิทธิภาพในการทดลองครั้งที่ 2 เพื่อนำไปทดลองในครั้งต่อไป

1.3 การทดลองหาประสิทธิภาพครั้งที่ 3 (แบบภาคสนามหรือกลุ่มใหญ่)

1.3.1 นำสื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา ที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากการทดลองครั้งที่ 2 เรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 30 คน

1.3.2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนชมและหลังชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

1.3.3 ผู้วิจัยนำผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบมาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80,80

1.3.4 ปรับปรุงแก้ไขจากผลการประเมินประสิทธิภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในการทดลองครั้งที่ 3 เพื่อนำไปทดลองหาผลการเรียนรู้และวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นต่อไป

2. การทดลองหาผลการเรียนรู้

2.1 โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนชม (Pretest) ที่ผู้วิจัย ได้สร้างขึ้นและผ่านการหาคุณภาพแล้ว

2.2 ดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนชมสื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา

2.3 หลังจากให้นักเรียนชมการแสดงลิเกป่าจบแล้ว ให้ทำแบบทดสอบหลังชม (Posttest) ทันที ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนชม (Pretest)

2.4 ผู้วิจัยนำผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบทั้ง 2 ครั้ง มาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังชมเพื่อทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 2

3. การทดลองหาจิตสำนึกรักท้องถิ่น

3.1 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ระหว่างรับชมการแสดงลิเกป่า และหลังจากรับชมการแสดงลิเกป่า

3.2 ผู้วิจัยนำผลคะแนนจากการทำแบบสอบถามวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ทั้ง 2 ตอน มาหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อจัดลำดับและอธิบายพฤติกรรมที่ส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือสื่อการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

1.1 การหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา และด้านเทคนิค เป็นการหาความเที่ยงตรงโดยแบบประเมินคุณภาพสื่อพื้นบ้านลิเกป่า โดยผู้วิจัยได้นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ด้านโครงสร้างเนื้อหาภาษา และด้านเทคนิคการนำเสนอ เพื่อใช้ประเมินตัวสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากแบบประเมินแต่ละด้าน เพื่อให้มีความสมบูรณ์ เกิดความเข้าใจแก่ผู้ชมและสามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมมีความถูกต้องก่อนที่จะนำสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเราไปใช้เก็บข้อมูลจริง

1.2 การหาประสิทธิภาพของสื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างชมการแสดงกับคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลังชมการแสดง คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1, E_2) ทั้ง 3 ครั้ง ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80,80

1.3 การหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ทั้ง 20 ข้อ เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังรับชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา โดยผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมการเรียนรู้

1.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากคะแนนแบบทดสอบก่อนชม (Pretest) กับคะแนนทดสอบหลังชม (Posttest) ของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

1.5 หาความเที่ยงตรงแบบสอบถามวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ทั้ง 2 ตอน โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมของผู้ชมที่รับชมสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

1.6 การวิเคราะห์คะแนนจากแบบสอบถามวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ทั้ง 2 ตอน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และจัดลำดับรายการพฤติกรรมที่มีค่าคะแนนเยอะสุดไปหาน้อยสุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาประสิทธิภาพของสื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเราตามเกณฑ์ที่กำหนด 80,80 โดยใช้เกณฑ์ การหาประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1, E_2) ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556).

ผลการวิจัย

1. ผลจากการพัฒนาสื่อพื้นบ้านลิเกป่าเรื่องท้องถิ่นของเรา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80,80

ผลการทดลองหาประสิทธิภาพครั้งที่ 3 ของสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลการทำแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ระหว่างชมการแสดงลิเกป่าได้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 7.90$) และค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ ($E_1 = 79.00$) ส่วนคะแนนหลังจากรับชมการแสดงลิเกป่าแล้ว ได้

คะแนนเฉลี่ย($\bar{X} = 16.13$) และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์($E_2 = 80.66$) ซึ่งสามารถตอบสนองมาตรฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ได้ว่า ประสิทธิภาพสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา มีค่าใกล้เคียงในเกณฑ์ 80/80 แสดงว่า สื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ทดลองได้

2. ผลการเรียนรู้ของผู้ชมที่เรียนรู้ด้วยสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนจากแบบทดสอบทั้ง 20 ข้อ ก่อนชมการแสดงและหลังชมการแสดง ซึ่งเรียนรู้ด้วยสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา พบว่า คะแนนสอบก่อนชมการแสดงมีค่าเฉลี่ย($\bar{X} = 8.34$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 1.72$) และคะแนนสอบหลังชมการแสดงมีค่าเฉลี่ย($\bar{X} = 14.21$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 2.32$) ซึ่งนำมาเปรียบเทียบคะแนนก่อนชมและหลังชม พบว่าผลการเรียนรู้ของผู้ชมหลังเรียนรู้ด้วยสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา มีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนชม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสามารถตอบสนองมาตรฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ได้

3. ผลจิตสำนึกรักท้องถิ่นของผู้ชมที่เรียนรู้ด้วยสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับจิตสำนึก
ตอนที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ร่วมในระหว่างชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา			
1.1 ฉันยิ้มและหัวเราะในบางครั้ง เมื่อชอบใจในการแสดงลิเกป่า	3.30	0.53	ปานกลาง
1.2 ฉันเข้าใจในบทสนทนาของนักแสดง ถึงแม้จะเป็นภาษาใต้เฉพาะถิ่นก็ตาม	3.57	0.50	มาก
1.3 ฉันรู้สึกคุ้นเคย หรือเคยได้ยินเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในชุมชน ที่นักแสดงพูดถึง	3.83	0.59	มาก
1.4 ฉันชื่นชมในความสามารถเฉพาะของนักแสดงและนักดนตรี ถึงแม้ท่านจะมีอายุมากแล้วก็ตาม	3.67	0.61	มาก
1.5 ฉันนึกถึงประสบการณ์ร่วมในอดีตกับเรื่องต่าง ๆ ที่นักแสดงพูดถึง (เช่น เคยเห็นหรือรู้จักวิธีการสานเสื่อด้วยเตยปาหนัน การสานตะกร้า การสารการระเป่า เป็นต้น)	3.73	0.58	มาก
ระดับจิตสำนึกของผู้ชมโดยเฉลี่ย (ตอนที่ 1)	3.62	0.56	มาก
ตอนที่ 2 ความรู้สึกที่มีหลังจากชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา			
1.1 ฉันเคยได้ยินข้อมูลบางส่วนเกี่ยวกับลิเกป่าจากคนเฒ่าคนแก่ในชุมชนมาก่อนแล้ว	3.47	0.79	ปานกลาง
1.2 ฉันคิดถึง ปู่ ย่า ตา ยาย และบรรพบุรุษของฉัน ที่อยู่ในวัยเดียวกับนักแสดงลิเกป่า	3.13	0.79	ปานกลาง
1.3 การแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ทำให้ฉันคิดถึงบ้านและชุมชนที่ฉันเกิดและเติบโตมา	3.57	0.51	มาก
1.4 ฉันอยากให้เยาวชนรุ่นหลัง ได้รับรู้และรับชมการแสดง ลิเกป่าเหมือนฉัน	3.43	0.51	ปานกลาง
1.5 ฉันจะกลับไปบอกเล่าเรื่องราวที่ได้รับชมการแสดงลิเกป่าในวันนี้ ให้กับครอบครัวฟัง	3.90	0.85	มาก
ระดับจิตสำนึกของผู้ชมโดยเฉลี่ย(ตอนที่ 2)	3.50	0.69	มาก
ระดับจิตสำนึกของผู้ชมโดยเฉลี่ย(ทั้ง 2 ตอน)	3.56	0.62	มาก

จากตารางแบบสอบถามวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยทั้ง 2 ตอน เท่ากับ ($\bar{X} = 3.56$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 0.62$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก และในตอนที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ร่วมในระหว่างชมการแสดงลิเกป่า เรื่อง ท้องถิ่น

ของเรา พบว่า ผู้ชมมีระดับจิตสำนึกโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย($\bar{X} = 3.62$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 0.56$) เมื่อพิจารณาจากรายการประเมินแต่ละข้อ พบว่า ผู้ชมให้คะแนนในข้อที่ 1.3 “ฉันรู้สึกคุ้นเคย หรือเคยได้ยินเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนที่นักแสดงพูดถึง” มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย($\bar{X} = 3.83$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 0.59$) โดยสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ชมได้รับการกระตุ้นให้นึกถึงรอยประสบการณ์วิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนเมื่อครั้งอดีต ถึงแม้ว่าในปัจจุบันไม่ได้พบเห็นแล้วก็ตาม ในการแสดงพฤติกรรมนี้ ทำให้ผู้ชมทราบถึงข้อมูลดั้งเดิมของชุมชน ที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การดำรงชีวิตในภูมิประเทศแถบชายทะเลอันดามัน และตามเกาะแก่ง การแปรรูปอาหารทะเล การนำพืชเตยพาหน์มาผลิตเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในบ้านเรือน เป็นต้น

ค่าเฉลี่ยในตอนที่ 2 ความรู้สึกที่มีหลังจากรับชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา พบว่า ผู้ชมมีระดับจิตสำนึกโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย($\bar{X} = 3.50$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 0.69$) เมื่อพิจารณาจากรายการประเมินแต่ละข้อ พบว่า ผู้ชมให้คะแนนในข้อที่ 1.5 “ฉันจะกลับไปบอกเล่าเรื่องราวที่ได้รับชมการแสดงลิเกป่าในวันนี้ ให้กับครอบครัวฟัง” โดยมีค่าเฉลี่ย($\bar{X} = 3.90$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 0.85$) โดยสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ชมให้ความสำคัญกับความเป็นมาและข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน ที่ได้รับชมผ่านการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ซึ่งได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงลิเกป่า โดยศิลปินคนเฒ่าคนแก่ในชุมชนแต่ละหมู่บ้านที่มาทำการแสดง ทำให้ผู้ชมมีการต่อยอดข้อมูลจากปู่ย่า ตายาย ที่อยู่ในครอบครัวตนเอง ได้รับข้อมูลการบอกเล่าเกี่ยวกับชุมชนและลิเกป่า ซึ่งเป็นรูปแบบการดำรงชีวิตของชุมชนในอดีต รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้ชมได้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมและทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางการส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่น ในระดับการรับรู้ ให้กับเยาวชนในชุมชนต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่น ของนักเรียนโรงเรียนสิเกาประชาผดุงวิทย์ อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1, E_2) เท่ากับ (79.00, 80.66) ซึ่งสามารถตอบสนองสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 และมีค่าใกล้เคียงกับเกณฑ์ 80, 80 แสดงว่าสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ทดลองได้

2. ผู้ชมสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา มีผลการเรียนรู้หลังชมสูงกว่าก่อนชม โดยมีคะแนนสอบก่อนชม มีค่าเฉลี่ย($\bar{X} = 8.34$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 1.72$) และคะแนนสอบหลังชมมีค่าเฉลี่ย($\bar{X} = 14.21$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 2.32$) ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนชมและหลังชม พบว่า ผลการเรียนรู้ของผู้ชมหลังเรียนรู้ด้วยสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา มีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนชม ซึ่งสามารถตอบสนองสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ได้

3. ผู้ชมมีจิตสำนึกรักท้องถิ่นในระดับขั้นการรับรู้ต่อสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา มีค่าเฉลี่ยทั้ง 2 ตอน เท่ากับ ($\bar{X} = 3.56$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 0.62$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยตอนที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ร่วมในระหว่างชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา พบว่า ผู้ชมมีระดับจิตสำนึกอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.62$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 0.56$) และตอนที่ 2 ความรู้สึกที่มีหลังจากรับชมการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา พบว่า ผู้ชมมีระดับจิตสำนึกอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย($\bar{X} = 3.50$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน($S.D = 0.69$) สามารถตอบสนองสมมติฐานในข้อที่ 3 ของการวิจัยได้ คือ ผู้ชมเกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ในขั้นการรับรู้ โดยมีระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์มาก

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการแสดงสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา โดยมีข้อมูลชุมชน อำเภอสิเกาเป็นบทละครในการแสดง เพื่อเป็นสื่อในการส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้กับเยาวชนในชุมชนอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังชมการแสดงลิเกป่า สูงกว่าก่อนชมการแสดงลิเกป่า โดยอธิบายได้ว่า การแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา สามารถใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการจดจำและมีส่วนร่วม โดยผ่านรูปแบบการแสดงละครเวที ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอ็ดการ์เดล (Edgar Dale) ในเรื่อง “กรวยประสบการณ์” (Cone of Experiences) ในลำดับที่ 3 คือประสบการณ์นำฏกรรมหรือการแสดง เป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือการแสดงละคร เนื่องจากข้อจำกัดด้วยยุคสมัยเวลา และสถานที่ เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวที่เป็นนามธรรม เป็นต้น) ซึ่งเป็นกลุ่มของสื่อที่ต้องมีการกระทำร่วม ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับที่ดีขึ้น ผ่านภาพจำ การแสดง บทละคร บทร้อง และบทบาทสมมติ และในขั้นตอนของการพัฒนาบทละครที่ใช้ในการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา ผู้วิจัยได้มีการวางแผนและออกแบบการพัฒนาตามรูปแบบ ADDIE Model โดยมีการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา คือ 1) ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำการแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลจากอาจารย์ครู และคนเฒ่าคนแก่ในชุมชน เพื่อกำหนดเนื้อหาของการแสดง โดยมีจุดประสงค์หลักตรงกันคือการมีชุดการแสดงลิเกป่าที่เป็นเรื่องราวของชุมชนไว้สำหรับศึกษา เพื่อความบันเทิงและเป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนต่อไป 2) ขั้นตอนออกแบบ (Design) ลิเกป่ามีลักษณะเฉพาะของนักแสดงคือ เป็นผู้สูงอายุในชุมชน ดังนั้นการออกแบบบทละครและการแสดงย่อมต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของนักแสดงเป็นสำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 เรื่อง คือ ประวัติศาสตร์ของชุมชนอำเภอเสียว การประกอบอาชีพ และสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในชุมชน นำข้อมูลทั้ง 3 เรื่อง พุดคุยทำความเข้าใจกับนักแสดง โดยมีการดำเนินเรื่องที่มีลักษณะการนำเที่ยวในชุมชน ผ่านสถานที่สำคัญในชุมชนพร้อมทั้งสอดแทรกวัฒนธรรมการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในอดีตจนถึงปัจจุบันของคนชุมชน 3) ขั้นพัฒนา (Development) นำเนื้อหาที่ใช้ในบทละคร อธิบายและซ้อมการแสดงในขอบเขตที่สำคัญ โดยตัวนักแสดงหลักจะทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินเรื่อง มีทั้งบทพูด และบทร้อง ซึ่งเป็นภาษามลายูถิ่น ตามรูปแบบการแสดงลิเกป่าแบบดั้งเดิม เพื่อให้ผู้ชมสามารถทราบข้อมูลการดำเนินเรื่องในลักษณะแบบเดิม แต่สอดแทรกข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและประวัติศาสตร์ชุมชนได้อย่างถูกต้อง โดยควบคุมเวลาในการแสดงให้เหมาะสมต่อยุคสมัยเพื่อความสนใจของผู้ชม 4) ขั้นนำไปใช้ (Implementation) ผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา โดยการประยุกต์เข้ากับขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อทั้ง 3 ครั้ง ก่อนนำไปใช้ทดลองจริง 5) ขั้นตอนการวัดผลและการประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือ การทดสอบระหว่างชมการแสดง และหลังจากการชมการแสดง เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนของผู้ชม เพื่อพัฒนาคุณภาพสื่อให้มีคุณภาพต่อไป

และจากผลการทดลองจากแบบสอบถามวัดจิตสำนึกรักท้องถิ่นของนักเรียน ทำให้ทราบว่า การแสดงลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา สามารถเป็นสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดในการส่งเสริมการก่อรูปของจิตสำนึก ให้เยาวชน ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกนั้น สามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่การส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่นในระดับที่สูงขึ้น (สมพงษ์ สิงหะพล, 2542) จิตสำนึกเป็นความรู้สึกนึกคิดภายในบุคคลและเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยการเรียนรู้จิตสำนึกเมื่อเกิดขึ้นแล้วยากนักที่จะหยุดหรือหมดหายไป คนที่มีจิตสำนึกที่ดีจะประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึกนั้น และใช้จิตสำนึกของตนเพื่อประโยชน์ต่อสิ่งต่าง ๆ ตามมา เช่น บุคคลที่มีจิตสำนึกด้านระเบียบ วินัย จะไม่ขับรถผิดกฎจราจร บุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะจะไม่ขีด เขียน ในสถานที่สาธารณะ ดังนั้นจากแนวทางในการส่งเสริมให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงได้ทำการประยุกต์ใช้แนวคิด การจัดจำแนกความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Krathiwohl et al. (1956) มาเป็นเกณฑ์ในการวัดระดับจิตสำนึก ในระดับการรับรู้ โดยการให้นักเรียนได้รับชม และมีส่วนร่วมโต้ตอบในระหว่างทำการแสดงลิเกป่า เพื่อให้เกิดประสบการณ์ร่วม ซึ่งสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

สื่อพื้นบ้านลิเกป่าเป็นสื่อบุคคล มีลักษณะเฉพาะที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้ผู้ชมเกิดประสบการณ์ร่วมขณะทำการแสดง ซึ่งอาจนำไปสู่การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชนในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากส่งเสริมจิตสำนึกรักท้องถิ่น สามารถพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องตามสถานการณ์และเรื่องราวที่ต้องการนำเสนอ ผู้ชมก็จะได้รับทั้งเนื้อหา และบรรยากาศหน้าโรงลิเกป่า ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษกว่าสื่ออื่น ๆ และควรพัฒนาสื่อพื้นบ้านลิเกป่า ให้มีนักแสดงเป็นวิทยากรให้มากขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่น เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์การแสดงลิเกป่าให้คงอยู่สืบไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ 1) สื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา สามารถนำไปแสดงเผยแพร่เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ลักษณะชุดการแสดงของชุมชนอำเภอสีกา จังหวัดตรังได้ 2) สื่อพื้นบ้านลิเกป่า เรื่องท้องถิ่นของเรา สามารถใช้作为สื่อการเรียนรู้ในด้านการศึกษาค้นคว้าข้อมูลชุมชนและการอนุรักษ์การแสดงลิเกป่า 3) ชุดการแสดงสื่อพื้นบ้านลิเกป่า เป็นสื่อบุคคล มีข้อจำกัดในหลายด้านที่สำคัญต่อการทำการแสดงในแต่ละครั้ง ปัจจัยที่มีผลสำคัญคือการจัดสภาพแวดล้อมหน้าโรงลิเก ให้เหมาะสม พร้อมและส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการตอบสนองของผู้เรียน 4) การพัฒนาสื่อพื้นบ้านลิเกป่า ในรูปแบบชุดการแสดงให้มีประสิทธิภาพ และน่าสนใจ ควรให้ความสำคัญกับเครื่องขยายเสียงที่นักแสดงและนักดนตรีต้องใช้ ซึ่งจะสอดคล้องกับบทบาทและท่าทางในการแสดง เพื่อคุณภาพเสียงที่ชัดเจน และน่ารับชม 5) ควรศึกษาปัจจัย ที่มีผลต่อการสนใจในการแสดงลิเกป่า เช่น ภาษา ลักษณะการดำเนินเรื่อง เวลาที่ใช้ในการชม โดยปรับปรุงให้เหมาะสมต่อยุคสมัย 6) การพัฒนารูปแบบการนำเสนอ เช่น เพิ่มเดิมบทละครที่ตลก เลียนแบบคนดัง และข่าว ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ น่าจะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ร่วมมากขึ้น 7) การเผยแพร่การแสดงอาจพัฒนาไปเป็นในลักษณะสื่ออื่น เช่น การบันทึกการแสดงสด โดยแบ่งเป็นช่วงตอน และเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ เพื่อความเป็นสะดวกในการติดตามและสืบค้นต่อไป

ภาพที่ 1 ภาพบรรยากาศหน้าโรงลิเกป่า
ที่มา : ภาพถ่ายโดย นางสาวชญาดา รักรู้ เมื่อวันที่ 6 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2562

ภาพที่ 2 ภาพบรรยากาศหน้าโรงลิเกป่า มีเยาวชนในชุมชนร่วมชมการแสดง
ที่มา : ภาพถ่ายโดย นางสาวชญาดา รักรู้ เมื่อวันที่ 6 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2562

ภาพที่ 3 ภาพคณะผู้วิจัยกับนักแสดงลิเกป่า ขณะเตรียมเครื่องดนตรี
ที่มา : ภาพถ่ายโดยนางสาวชญาดา รักรู้ เมื่อวันที่ 6 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2562

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). “การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน,” วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. (หน้า 7 – 19). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542). ความสำคัญของจิตสาธารณะ. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2561, จาก http://ktbws.kit.ac.th/blogs/2013/08/blog-post_3191.html
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเสียมะ. (2561). ข้อมูลจังหวัดตรัง. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <https://district.cdd.go.th/sikao/>
- อัครเดช ศิวรักษ์ และอเนก สวาทอินทร์. (2561). ศึกษาความเป็นมาและอนุรักษ์สืบสานประเพณีข้าวลาซังบ้านพรจูด ตำบลบ่อหิน อำเภอเสียมะ จังหวัดตรัง. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2561, จาก https://research.psu.ac.th/files/FullPRC2017_Humanities2.pdf
- Dale, Edgar. (1969). *Audio-Visual Methods in Teaching*. 3 Ed. New York: The Dryden Press Holt, Rineheart and Winston. Inc.
- McGriff, Steven J. (2000). *Instructional System Design (ISD): Using the ADDIE Model*. Instructional Design Models. 226 (14): 1-2.
- Krathwohl et al. (1956). Assessing the Teaching and Learning Process of an Introductory Programming Course with Bloom's Taxonomy and Assurance of Learning (AOL). Retrieved June 11. 2018, from https://www.researchgate.net/figure/Blooms-Taxonomy-Cognitive-Domain-Bloom-and-Krathwohl-1956_fig3_331221954